

A tocar de la frontera

ÒSCAR MONTFERRER

NARRATIVA

Antoni-Lluc Ferrer, *La missió del capità*. Finalista premi Sant Jordi 2001. Proa. Barcelona, 2002.

La novel·la que va quedar finalista en l'edició del 2001 dels premis Sant Jordi té com a protagonista un capità de l'exèrcit francès, anomenat Alfred Blache, que ha de dur a terme una missió d'investigació que li ha estat encarregada per les autoritats de París, preocupades per la quantitat i la qualitat dels immigrants que, en la primera meitat del segle XIX, travessen la línia de partició administrativa que separa el Principat i la Catalunya del Nord: París té por que els immigrants del sud difonguin idees revolucionàries que posin en perill el regnat de Sa Majestat Lluís Felip de França.

El títol de l'obra, *La missió del capità*, és, doncs, fonamentalment descriptiu i predictor en apuntar la línia mestra que sustenta un relat en què també hi ha cabuda per a una relació romàntica, per a una epidèmia que delma la població de l'àrea en què es produeixen les aventures del

militar protagonista i per a escaramusses amb bandolers.

Amb aquesta obra, Antoni-Lluc Ferrer, escriptor de naixença balear –Palma, 1942– que fa de professor universitari de literatura catalana a Ais de Provença, Occitània, reprèn, en certa manera, la temàtica de la seva obra anterior, *El bastió de la llibertat* (2000). És, aquesta, una novel·la també de caràcter històric que es desenvolupa després que, el 1823, els Cent Mil Fills de Sant Lluís –una força reaccionària de gestació francesa– hagin entrat a Catalunya per, en un primer moment, fer fora els liberals i, després, restablir el regnat absolutista de Ferran VII.

AVENTURES A L'EXILI

El bastió de la llibertat, en el marc circumstancial esmentat, explica les aventures a l'exili de dos liberals –un funcionari de Correus i un jove enamorat que ha estat acusat d'assassinat–. Precisament, la figura de la parella es reproduceix en *La missió del capità*, atès que el militar protagonista lliga aviat la seva sort a la de Nathalie Dupuis, que ha quedat vídua en ser, el seu espòs, una de les víctimes de l'epidèmia de còlera.

Aquesta obra recent d'Antoni-Lluc Ferrer es pot incloure en el gènere de les aventures de capa i espasa en primar

el desenvolupament de l'acció en detriment de la resta d'elements que s'hi podien haver inclòs. Així, tant el caràcter del capità Blache com el de la vídua Dupuis –i el de la resta de personatges que hi tenen papers més o menys importants– es mostren en funció d'unes circumstàncies que els vénen imposades pel disseny de l'autor i davant les quals es produeixen a partir de reaccions quasi mecàniques i notòriament previsibles. Cap sorpresa, doncs, en el desenvolupament d'uns tarannàs que semblen deixar molt enrere –o molt al marge– altres creacions d'aquest professor de literatura catalana: en el primer títol que signà, *Dies d'ira a l'illa*, va fer un retrat històric d'un tram de la infantesa de l'autor en què es detectava un rerefons autobiogràfic força notable; en la novel·la següent, *Perfum romanial*, proposava un recorregut per la Mallorca dels anys de la transició democràtica i hi feia l'anàlisi de la societat del moment.

A *La missió del capità* no hi ha pretensions reflexives ni analítiques: les accions se succeïxen de manera discontinua en alternar-se amb passatges de trànsit que actuen com a resum de l'explicat i avanç del que resta per explicar. La proposta general, més aviat, apunta cap a un ter-

Antoni-Lluc Ferrer va ser finalista de l'últim premi Sant Jordi

reny, el de la lectura lúdica, en què la cavalcada narrativa no és tan senzilla com sembla. I és aquí on l'obra se situa a tocar d'una frontera que no és ben bé la que migparteix Catalunya des que es va signar el Tractat dels Pirineus.

Al marge d'aquestes consideracions generals, sí que cal

apuntar una peculiaritat lingüística força curiosa –potser una entremaliadura–: les arrels balears d'Antoni-Lluc Ferrer i les influències del francès –l'existència de les quals és perceptible– deixen en el lèxic de l'autor una empremta notable que no fa mal servei al català.

NARRATIVA

Antoni Mas, *Sortida d'emergència*. Quaderns Crema. Barcelona, 2002.

Som davant de cinc relats adreçats a un públic adult, el qual ja ha malviscut més d'una situació, per estrambòtica i improbable que ens pugui semblar a primera ullada, com les que ens narra, en un mallorquí peninsular amb un alt nivell de cultisme literari, n'Antoni Mas. A totes cinc històries se'ns mostra el mateix univers caòtic: la desil·lusió constant per la pèrdua de la parella, els perpetus entrebancs a l'hora d'engegar una nova relació sentimental i el desig eixorc que esdevé l'únic reclam per continuar levant-te cada matí sense que t'hagis anihilat l'ànima la nit anterior. Anem a pams, doncs.

Memòries d'un ascensorista és un envitricoll narratiu que gira entorn del 3, del número tres, un dels més cabalístics del panorama numèric. Així doncs, el protagonista, a més de narrador, ens explica la seva dependència vital amb el segon personatge d'aquest relat, en Toni Trias, company adolescent de penúries laborals (hoteleres), amb el qual, anys més tard,

forma un imperi de l'hostaleria a l'eix financer de ses Illes. Un com a ascensorista i l'altre com a maleter, a més, funden una associació de pispes amb el tercer personatge, en Porcel, al qual el destí de l'entrecuix el convertiria en director general del govern balear. I és just aquí on comença el laberint al voltant del 3: tres lladregots estrenen la seva fortuna escurant les butxaques dels turistes alemanys que s'escalden a les cales mallorquines. A banda, l'amo de les alegries i desgràcies del nostre narrador, en Trias, es casa 3 vegades, pateix 3 infarts –el darrer l'envia a dida– i munta un altre negoci clandestí amb 3 trilers en un paradís asiàtic; però sempre li quedarà l'esperança de començar una tercera vida, després de les dues terrenals, quina més lamentable.

MALFERITS SENTIMENTALS

A *Sinistres*, el segon relat d'aquesta pentalogia, ens apareixen en escena una colla de malferits sentimentals, les vides dels quals s'entrecreuen fins acabar de la pitjor manera

que un s'espera: sols i sense futur, tal com ja els havíem conegut. Cal destacar, però, el covard lligam entre la Candi (responsable de sinistres en una asseguradora) i l'Arnau (pintor fosc, és a dir, sinistre), els quals tenen tanta por a estimar-se que deixen perdre, segurament, l'única ocasió de ser feliços. Però també ens colpeix en Blai, el bessó de la Candi, i la seva desavinença amorosa amb la seva dona, la Carme. I per arrodonir-ho, el terciari d'en Macià, una mena d'observador immòbil, el qual, al cap i a la fi, intuïm que atansa el que du tant de temps anhelant: el cos perfecte i l'ànima voluble de la Candi, la seva heroïna entre cavalls.

El protagonista de *La lluna a la finestra* (títol extret d'un haikú inserit al mateix relat) és un forner el qual acaba de ser repudiat per la seva gastronòmica muller (l'escena del pollastre rostit és d'un erotisme excel·lent). Ja fa dies, però, que fa l'ullet a la Pati, la sabatera, molt més gran que ell i ancorada a la tranquil·litat arran d'una dolerosa hèrnia discal, la qual

competeix amb l'ull de poll que tants maldepeus provoca al nostre forner. En ella hi busca un tornar a començar, que aconsegueix quan la nina que ha aterrat a la seva antena televisiva toca de peus a terra. És just en aquest màgic instant (amb les dues nines, la de drap i la de porcellana) quan creiem que pot néixer una bonica història d'amor entre dos separats que semblen, d'antuvi, l'un per a l'altre. Després de superar més d'un entrebanc, pareix que se'n sortiran, encara que l'autor mai no és del tot explícit en cap dels desenllaços dels seus contes.

TRIOMF LITERARI?

Una cambrera lectora voraç contacta a través del taulell amb un enigmàtic sud-americà (no queda clar si és colombià o veneçolà) el qual li proposa triomfar en el món literari. Ja hem arribat al nus de *Xisssttt*, el més sorprenent de tots cinc relats. Quan la nostra protagonista descobreix el frau amb la coneixença d'una altra conillet d'Índies, la Beril, ens trobem en una situació del tot imprevista,

la qual cosa agraeix el lector, després d'haver digerit quatre històries tan versemblants com coherents, si més no des d'un punt de vista argumental. No sabem –ni ho podem intuir– què faran a partir d'ara les dues pobres enredades, però el que més ens fibla és el clima, tan impossible que ens torna del tot rodó el conte.

I per finir el recull, *Espines*, una trobada d'amics pertanyents a dues famílies enriquides de la capital. Aquest relat no és altra cosa que un aparador de *pijos*, els quals transiten pels habitacles de la casa d'un dels personatges d'aquesta ètnia social tan galdosa en defectes i tan curulla de comentaris literaris. Aquí la crítica social es torna més punyent i ataca, a cara descoberta, els que no respecten la cultura de la terra que els acull, la vida freda i sintètica dels que no han donat cop en sa vida, i, sobretot, els assagistes que tenen la barra de cometre tots i cadascun dels pecats literaris a l'hora d'escriure la seva obra.

En fi, un bon recull de relats diferents, psicològics, escrits amb bona lletra per un malalt dels llibres, un autor que es preocupa per cada signe de puntuació que pica, per cada sinònim que es repensa, per cada nom propi amb el qual bateja els seus patètics (és una floreta) personatges.

Les malalties de la solitud

OCTAVI FRANCH